

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio prima Abbatis nesterotis de spiritali scientia

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

De protectione dei

iam proxima lapsuq; precipiti etiam inuitos et in scios reuocare nunc autem occasione et oportunitate salutis ingerere ac precipites violentosq; conatus a letalibus dispositionibus inhibere et alios quidem volentes currētesq; suscipere alios vero nolentes renitentesq; pertrahere et ad bona cogere voluntatem. Totum vero non semper resistētib; perseveranter inuitis nobis a diuinitate concedi et summā salutis nostre non operum nostrorum merito sed celestis gratie deputandam ita domini ipsius vocibus edocemur. Et recordabimini viarū vestrarum et omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis et displicebit vobis in conspectu vestro in omnibus malitijs vestris quas fecistis et sciet q; ego dominus enim bene fecero vobis propter nomen meum non enim vias vestras malas neq; enim scelera vestra pessima domus israel. Et idcirco hoc ab omnibus catholicis patribus diffinitur qui perfectionem cordis non inani disputatiōe horum sed re atq; opere didicerunt diuini esse muneris. Primum vt accendatur vnusquisq; ad desiderandū omne quod bonum est sed ita vt alterutram partē plenū sit libere voluntatē arbitriū. Itēq; etiā scdm. diuine eē gratie vt effici valeant exercitia predicta virtutum sed ita vt possibilitas non extinguatur arbitrii. Tertium quoq; ad dei munera pertinere vt acquisite virtutis perseverantia teneatur sed ita vt captiuitatem libertas ad dicta non sentiat. Sic enī vniuersitatē deus omnia in omnibus credendus est operari vt icitet protegat atq; pfirmet non vt auferat quā semel ipse concessit arbitrii libertatem. Si quid sane verius humana argumentatione ac ratione collectum huic sensui videatur obistere vitandum magis est q̄ ad destructionem fidei prouocandum. Non enim fidem ex intellectu sed intellectum ex fi-

demeremur sicut scriptum est. Nisi credideritis non intelligetis quia quemadmodum et deus omnia operetur in nobis et totum libero ascribatur arbitrio cui dicitur si volueritis et audieritis me. Quia bona sunt terra māducabitur ad plenū humano sensu ac ratione non potest vt arbitror comprehendere. Hoc nos beatus cheremon confirmatos cito laborem feceranti itineris non sentire.

Explicit collatio tertia abbatis cheremonis de protectione dei. Incipiunt capitula collationis prime abbatis nesterotis de spiritali scientia. **Cap. i.**

- ¶** **Verba abbatis nesterotis de religioso scientia.**
- i De apprehendenda spiritalium rerum cognitione
  - ii Actualis perfectio duplici ratione subsistat.
  - iii Actualis vita erga multas professiones ac studia dirigitur.
  - iv De professionis arrepte perseverantia.
  - vi De infirmorum mobilitate.
  - vii Exemplum castitatis quo docetur non omnia ab omnibus emulanda.
  - viii De spiritali scientia.
  - ix De actuali scientia proficitur ad spiritalem.
  - x De apprehendenda vere scientie disciplina.
  - xi De multiplici intellectu diuinarum scripturarum.
  - xii Interrogatio quomodo possit ad oblivionem secularium carminū perueniri.
  - xiii Responsio quo pacto memoriam eorum possimus abluere.
  - xiiii Quimmada anima neq; trade

pro d. mag. et p. d. d. d.

Collatio XIIII abbatis Nesterotis

- re neq; percipere possit scientiam spiritalem.
- xv Obiectio deo q; multi immundi scientiam habeant et sancti non habeant.
- xvi Responsio q; mali scientiam veram habere non possint.
- xvij Quibus ratio perfectionis debeat aperiri.
- xvij Quibus d' causis spiritualis doctrina infructuosa sit.
- xix Plurimq; etiam indigni gratiam salutiferi sermonis accipiant.

Expliciūt capitula.

Incipit collatio prima Abbatis nesterotis de spiritali scientia.

Cap. i.

Responsio

Responsio nostre et itineris ordo compellit. ut abbatis Nesteroti preclari in omnibus summeque scientie viri instructio subsequatur. Qui cum sacrorum scripturarum nos aliqua memorie commendasse et eorum intelligentiam desiderare sensisset. talibus nos adorsus est verbis. Multa quidem scientiarum in hoc mundo sunt genera. tanta siquidem earum quanta et artium disciplinarumque varietas est. Sed cum omnes aut omnino inutiles sint. aut presentis tantum vite commodis profint. nulla est tamen que non habeat propriam doctrine sue ordinem atque rationem. per quam ab expectantibus possit attingi. Si ergo ille artes ad insinuationes sui certis ac propriis lineis diriguntur. quanto magis religionis

nostre disciplina atque professio. que ad contemplanda inuisibilium sacramentorum tendit archana. nec presentis questus. sed eternorum retributionem expectit premiorum. certo ordine ac ratione subsistit. Cuius quidem duplex est scientia. Prima practice. id est actualis que emendatione morum et viciorum purgatione perficitur. altera theoretice. id est. que in contemplatione diuinarum rerum et sacratissimorum sensuum cognitione consistit.

De apprehendenda spiritalium rerum cognitione.

Cap. ij.

Quisquis igitur ad hanc theoreticam volu erit pervenire. necesse est ut omni studio atque virtute actuali primam scientiam consequatur. Nam si practice absque theoretice possideri potest. theoretice vero sine actuali omnimodis apprehendi non potest. Gradus enim quidam ita ordinati atque distincti sunt. ut humana humilitas possit ad sublime conscendere. qui si invicem sibi ea que diximus ratione succedant. potest ad altitudinem perveniri. ad quam sublato primo gradu non potest transuolari. Frustra igitur ad conspectum dei tendit. que viciorum contagia non declinat. Spiritus namque dei effugiet fictus. nec habitabit in corpore subdito peccatis.

Actualis perfectio duplici ratione subsistat.

Cap. iij.

Hec autem actualis perfectio duplici ratione subsistit. Nam primus eius modus est. ut omnium natura viciorum et curationis ratio cognoscatur. Secundus ut ita discernatur ordo virtutum. earumque perfectione mens nostra formetur. ut illis non iam velut coacta. et quasi violente imperio subiecta famuletur. sed tamquam naturali bono de-

De spiritali scientia

lectetur atq; pascatur. 7 ardua illa atq; angustam viam cum oblectatione conscendat. Quo ei modo. vel virtutū rationem qui secundus in actuali disciplina gradus est. vel rerum spiritalium et celestium sacramenta. que in theorie gradu sublimiore consistūt. valebit attingere. q̄ naturam viciorum suorum nec potuit intelligere nec nisus ē extirpare. Cōsequēter enim pronuntiabitur progredi ad excelsiora non posse. qui non euicent planiora. multoq; minus ea que sunt extrinsecus apprehendit. quicq; intelligere ea q̄ sibi sunt inserta non quiverit. Sciendū tamen est. duplici nobis laboris intentione sudandum. tam in expellēdis vicijis q̄ in virtutibus acquirendis. Et hoc n̄ nostra capimus cōiectura. sed illius sententia p̄docemur. qui solus opificij sui vires rationemq; cognoscit. Ecce inq̄t constituui te hodie super gentes 7 super regna. vt euellas 7 destruas et disperdas et dissipēs 7 edificēs 7 plantes. In expulsionē enim noxiarum rerū quattuor eē necessaria designauit. id est euellere. destruere. disperdere. dissipare. In pficiēdis v̄o virtutibus. et his que ad iusticiā pertinent acquirendis. edificare tantū modo atq; plantare. Unde liquido patet difficultē. p̄uelli atq; eradicari inolitas corporis atq; animę passiones. q̄ spiritalēs extrui plantariq; virtutes.

¶ Actualis vita erga multas p̄fessiones ac studia diriuetur.

¶ Cap. iij.

Hec igitur practice que duobus vt dictū est subsistit modis. erga multas p̄fessiones studia q̄ diuiditur. Quidam enī summā intētiōis sue erga heremi secreta 7 cordis cōsistunt puritatem. vt in preteritis heliam 7 heliseum. nostrisq; temporibus beatum antonium. aliosq; eiusdem propo-

siti sectatores. familiarissime deo per silentium solitudinis cohesisse cognoscimus. Quidam erga institutionem fratrum. 7 peruigilem cenobiorum curam. omnem studij sui sollicitudinem. dederūt. vt nuper abbatem Iohannem qui in vicinia ciuitatis cui nomen est thimius. grandi cenobio p̄fuit. ac nōnullos eiusdem meriti viros apostolicis etiam signis claruisse meminimus. Quosdam xenodochij et suscepcionis p̄m̄ delectat obsequiū. per quod etiam in preteritis Abraham patriarcham 7 Loth domino placuisse scimus. et nuper beatum macharium singularis mansuetudinis ac patientie virum. qui xenodochio ita apud alexandriam p̄fuit. vt nulli eorum qui solitudinis secreta sectati sunt. inferior sit credendus. Quidam eligentes egrotantiū curam. alij intercessionem que pro miseris atq; oppressis impenditur exequentes. aut doctrine instantes. aut elemosynam pauperibus largiētes. inter magnos ac summos viros. pro affectu suo ac pietate vigerunt.

¶ De p̄fessionis arrepte perfectione.

¶ Cap. v.

Quia propter hoc vnicuique vtile atq; conueniens est. vt s̄m̄ propositum quod elegit. sine gratiam quam accepit. summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem p̄uenire festinet. et aliorū quidem laudās admirāsque virtutes. neq; q̄ sua quā se mel elegat p̄fessione dilcedat. sciēs s̄m̄ apostolum vnum quidem esse corpus ecclesie. multa autē membra. 7 habere eā donationes s̄m̄ gratiam que nobis data est differentes. siue prophetia 7 siue rationem fidei. siue ministerij in ministrādo. siue q̄ docet i doctrina. siue q̄ exhortat in exhortatiōe. q̄ tribuit i simplicitate. q̄ pest i sollicitudine. q̄ miseret i hilaritate.

Collatio XIII Abbatis Resterotis

Rec enim vlla membra aliorum sibi mē
brozum possunt mīsteria vendicare. q̄a
nec oculi manuz nec nares aurū vtū
tur officio. et idcirco non omnes aposto
li. non omnes prophete. non omnes doc
tores. non omnes gratias habent cura
tionum. non omnes linguis loquūtur.
non omnes interpretantur.

De infirmorum mobilitate.

Cap. vi.

Solent enim hi qui nec dū sunt
in illa quā arripuerūt professio
ne fundati. cum audierit quos
dam in diuersis studijs ac virtutibus
predicari. ita eorum laude succendi. vt
imitari eorum protinus gestiāt discipli
nam. in quo irritos necessario impendit
conatus humana fragilitas. Impossī
bile nam q̄ est vnum eūdemq̄ homines
simul vniuersis quas superius compre
hendi fulgere virtutibus. Quas si quis
voluerit pariter affectare. in id eum inci
dere necesse est. vt dum omnes sequitur
nullam integram consequatur. magisq̄
ex hac mutatione ac varietate dispendi
um capiat q̄ profectum. Multis enim
vijs ad deū tenditur. et ideo vnusq̄sq̄
illā quā semel arripuit irrenocabili cur
sus sui intentiōe cōficiat. vt sit in q̄libet
professione perfectus.

Exemplus castitatis quo doce tur nō omnia ab omnibus emu landa.

Cap. vii.

Alsq̄ illo dispendio quo ferri
monachum diximus. qui mobi
litate mētis ad studia cupit trās
ire diuersa. etiam hinc periculum mori
incurritur. quod nō nunq̄ recte queda
ab alijs gesta. malo ab alijs presumunt
exemplo. et que nōnullis bñ cesserant p
nicioſa ab alijs sentiuntur. Quā vt q̄d
dam exempli gratia proferamus. velut
si quis illam viri illius imitari virtutem
velit. quā solet abbas Johannes. nō ad
imitationis formulam. sed tantūmodo

pro admiratione proferre. Nam quidā
ueniens ad predictū senem habitu secu
lari. cum ei quāsdam frugum suarū pri
mitias retulisset. ferocissimo quendam
demonio arreptum ibidē reperit. Qui
cum abbas iohannis obtestatiōes ac p̄
cepta respiciens. testaret senemq̄ ad il
lius imperium de corpore quod obsede
rat migraturum. huius aduentu perter
ritus. cum reuerentissima nominis illius
inclamatione discessit. Cuius taz euidē
dentem gratiam senex non mediocriter
admiratus. eoq̄ amplius obstupescens
q̄ eum seculari cereret habitu. cepit ab
eo vite ac p̄fessionis eius ordine diligē
ter inquirere. Cumq̄ ille secularem se at
q̄ vxorio vinculo colligatum esse dixis
set. beatus Johannes excellentiam vir
tutis eius et gratie mente pertractans. q̄
nam illi esset conuersatio attētius explo
rabat. Ille se rusticū. et quotidiano ma
nuuꝝ opere victum querere. nec vlli bō
ni esse se consciū testabatur. nisi q̄ nun
q̄ ante ad rurs opera mane exercēda. p
cederet. neq̄ vespere domū reuenteretur.
nisi in ecclesia pro quotidiane vite cōme
atu largitori eius deo gratias retulisset.
neq̄ se vnq̄ de fructibꝝ suis aliqd vsur
passe. nisi prius deo primitias eorum ac
decimas obtulisset. et nūq̄ se boues su
os per alienem messis traduuisse confiniū.
nisi eorum prius ora clausisset. ne vel pa
rum damni per incuriaz eius proximus
sustineret. Et cum hec quoq̄ abbas Jo
hanni. necdum ad comparationem tan
te gratie qua cum prelato sibi esse cer
nebat. idonea viderentur. atq̄ ab eo
quid nam esset illud quod tante gratie
meritis conferri posset sciscitans. scruta
retur. illereuerentia tam sollicita inqui
sitionis astrictus. vxorem se parentum
vi imperioq̄ compulsam cum profiteri
monachum vellet ante vndecim annos
accepisse confessus est. quā nemine etiaz
nunc conscio sororis loco a se virginem

De spiritali scientia

custodiri testabatur. Quod factum eius
audisset senex tanta est admiratione per-
motus. ut coram ipso publice proclama-
ret. Non immerito demonem qui se de-
spererat illius non tolerasse presentiam.
cuius ipse virtutem non solum in iuuen-
tutis ardore. sed ne nunc quidem sine dis-
crimine castitatis auderet appetere. **Q**
factum abbas iohannes licet summa ad-
miratione preterierit. tamen neminem mo-
nachorum ut experiretur hortatus est. sci-
ens multa recte ab alijs gesta. magnam
alijs imitantibus intulisse perniciem nec
vsurpari ab omnibus posse. quod pau-
cis dominus speciali munere contulisset.

De spiritali scientia. Cap. viij.

Ed ad expositionem scientie de
qua sumptum est sermonis ex-
ordium reuertamur. Itaque sic
superius diximus practice erga multas
professiones ac studia dirigitur. **T**heore-
tice vero in duas dividit partes. id est in
hystoricam interpretationem. et intellige-
tiam spiritalem. **U**nde etiam Salomō
cum ecclesie multiformem gratiam enume-
rasset adiecit. **O**mnnes enim qui apud eas
sunt vestiti sunt dupliciter. **S**piritalis
autem scientie genera sunt tria. tropolo-
gia. allegoria. anagoge. de quibus in p-
uerbijs ita dicitur. **T**u autem describe tibi
ea tripliciter. super latitudinem cordis
tui. Itaque hystoria preteritarum ac visi-
bilium agnitionem complectitur rerum.
que ita ab apostolo replicatur. **S**criptum
est enim. quia abraham duos filios ha-
buit. unum de ancilla. et alium de libe-
ra. sed qui de ancilla fuit carnem natus
est. qui autem de libera per repromissio-
nem. **A**d allegoriam autem pertinet que sequi-
tur. quia ea que in veritate gesta sunt. al-
terius sacramenti formam prefigurasse di-
cuntur. **H**ec enim inquit sunt duo testa-
menta. **A**mū quidem de monte syna. in

seruitutem generans. quod est agar. **S**yn-
na enim mons est in arabia. qui compa-
ratur huic que nunc est hierusalem. et fuit
cum filijs suis. **A**nagoge vero de spiritali-
bus misterijs ad sublimiora quedam et
sacriora celorum secreta conscendens.
ab apostolo ita subiicitur. **Q**ue autem sur-
sum est hierusalem libera est. que est mater
nostra. **S**criptum est enim. **L**etare steri-
lis que non parit. erumpe et clama que non
parturis. quia multi filij deserte magis que
eius que habet virum. **T**ropologia est
moralis explanatio. ad emendationem vi-
te et instructionem pertinens actualem.
velut si hec eadem duo testamenta intel-
ligamus. praxim et theoreticam disciplinam.
vel certe si hierusalem aut syon aiaz ho-
minis velimus accipere. fuit illud. **L**au-
da hierusalem dominum. lauda deum tu-
um syon. **I**gitur predicte quattuor figu-
re in unum ita si volumus confluunt. ut una
atque eadem hierusalem quadrifariam pos-
sit intelligi. fuit hystoriam civitas inde-
orum. fuit allegoriam ecclesia christi. fuit
anagogen civitas dei illa celestis que est
mater omnium nostrum. fuit tropologiam
anima hominis que frequenter hoc nomine
aut increpatur aut laudatur a domi-
no. **D**e his quattuor interpretationum
generibus beatus **A**postolus ita dicit.
Quoniam autem fratres si venero ad vos li-
guis loquens. quid vobis prodero. nisi
vobis loquar. aut in revelatione aut in
scientia. aut in prophetia. aut in doc-
trina. **R**evelatio namque ad allegoriam
pertinet. per quare ea que tegit hystorica
narratio. spiritali sensu et expositione re-
ferantur. ut verbi gratia. si illud aperire
temptemus. quemadmodum patres no-
stri omnes sub nube fuerint. et omnes in mo-
yse baptizati sint in nube et in mari. et que
admodum omnes eandem escam spiritua-
lem manducauerint. et eundem spiritua-
lem potum biberint. et que petra autem
erat christus. **Q**ue expositio figurati-
oni

Collatio XIII Abbatis Resterotis

corporis et sanguinis christi quem quoti-
die sumimus comparata allegorie con-
tinet rationem. Scientia vero que simi-
lit ab apostolo memorat tropologia e-
qua vniuersa que ad discretionem per-
tinent actualem. vtrum vilia vel hones-
ta sint prudenti examinatione discerni-
mus. vt est illud. Cum apud nosmetip-
sos iudicare precipimur. vtrum deceat
mulierem non velato capite orare deus.
Que ratio vt dictu e moralez continet
tellectum. Ite prophetia qm tertio apo-
stolus intulit loco anagogen sonat. per
qua ad inuisibilia ac futura sermo tras-
fertur. vt est illud. Nolumus autem vos
ignorare fratres de dormientibus. vt no cotri-
stemini sicut et ceteri qui spem no habent
Si eni credimus q christus mortuus est
et resurrexit. ita et deus eos qui dormierit
p iesum adducet cu eo. Hoc eni vob di-
cimus in verbo domini. quia nos qui vi-
uimus. qui residui sumus. i aduentu do-
mini non preueniemus eos qui dormie-
runt i christo. qm ipse dominus i iussu et i
voce archangeli. et in tuba dei descendet
de celo. et mortui qui in christo sunt res-
surgent primi. Quia exhortationis specie
anagoges figura presert. Doctrina ho
simplicem hystorice expositionis ordinem
padit. in qua nullus occultior intellectus
nisi qui verbis resonat continetur. sicut
est illud. Tradidi enim vobis in primis
quod et accepi. qm christus mortuus est
pro peccatis nostris. fm scripturas. et or-
sepultus. et q resurrexit etia die fm scri-
pturas. et q visus e cephe. Et misit deus filium
suum factum ex muliere. factum sble-
ge. vt eos q sub lege erat redimeret. Si-
ne illud. Audi israel. dominus deus tuus
deus vnus est.

**De actuali scientia proficia-
tur ad spiritalem. Cap. ix.**

Quia propter si vobis cura e ad
spiritalis scientie lumen. non

inanis iactantie vicio. sed emendatio-
nis gratia peruenire illius primum bea-
titudinis cupiditate flammamini. de q
dictum est. Beati mundo corde. quoni-
am ipsi deum videbunt. vt etiam ad illam
de qua angelus ad danielis ait. perueni-
re possitis. qui autem docti fuerint fulge-
bunt sicut splendor firmamenti. et qui
ad iusticiam erudiunt multos. quasi stelle
imperpetuas eternitates. Et in alio p
pheta. Illuminate vobis lumen scientie
dum tempus est. Tenetes ita q illam qua
habere vos sentio diligenter lectiois. om-
ni studio festinate actualis. id est ethica.
q primus ad integrum comprehendere
disciplinam. Absq hac nanq illa qua
diximus theoretica puritas non po-
test apprehendi. qua hi tantus qui n alio-
rum doctum verbis. sed propriorum
actuum virtute perfecti sunt. post multa
operum ac laborum stipendia. iam qua-
si in premio consequuntur. Non eni a me-
ditatione legis intelligentiam. sed d fru-
ctu operis acquirentes. cum psalmogra-
pho canunt. Mandatis tuis intellexi. Et
excoctis passionibus vniuersis fiducia-
liter dicunt. Psallam et intelligam in via
immaculata. Ille enim psallens intelli-
git que canuntur. qui in via immacula-
ta gressu puri cordis innititur. Et idcir-
co si scientie spiritualis sacrum in corde ve-
stro vultis tabernaculum preparare. ab
omniu vobis viciornz contagione purga-
te. et curis seculi presentis exuite. Impo-
sibile namq est animas que mundanis
vel tenuiter distentionibus occupantur.
donum scientie promereri. vel generatri-
cem spiritualium sensuum. aut tenaces sa-
crarum lectionum fieri. Observate igit
in primis. et maxime tu iobanes. cui ma-
gis ad custodienda hec que dicturus su-
etas adhuc adolescentior suffragat. ne
studium lectiois ac desiderij tui labor va-
na elatione cassetur. vt inducas summum
ori tuo silentium. hic est enim primus

De spiritali scientia

discipline actualis ingressus omnis quod per labor hinc in ore ipsius et ut omnium seniorum instituta atque sententias intento corde et quasi in tuto ore suscipias ac diligenter in pectore tuo pendens ad perficienda ea potius quam ad docenda festines. Ex hoc enim cenodone perniciose presumptio ex illo autem fructus spiritalis scientie pullulabunt. **N**ihil ita quod in collatione seniorum proferre audeas nisi quod interrogare te aut ignorantia nocitura aut ratio necessarie cognitionis impulerit nisi ut quidam vaneglorie amore distenti pro offerentia doctrine ea que optime noverunt interrogare se simulant. **I**mpossibile est enim qui proposito acquirere laudis humane studio lectionis insistit donum vere scientie promereri. **N**am qui hac passione devictus est necesse est ut alijs quod et maxime superbie vicijs obligetur et ita in actuali atque ethica congressione prostratus scientiam spiritalem que ex ea nascitur minime consequetur. **E**sto ergo per omnia citus ad audiendum tardus autem ad loquendum ne cadat in te illud quod notatur a salomone. **S**i videri verum velocem in verbis scito quia spem habet insipiens magis quam ille. **N**ec quecumque verbis docere presumas quod opere ante non feceris. **H**unc enim nos ordinem tenere debere etiam exemplis suis dominus noster instituit de quo ita dicitur que cepit iesus facere et docere. **C**ave ergo ne ante actum prosiliens ad docendum in illorum numero deputeris de quibus in euangelio dominus ad discipulos suos loquitur. **Q**ue dicunt vobis servate et facite similia opera vero eorum nolite facere dicunt enim et non faciunt. **A**lligant autem onera gravia et inportabilia et imponunt ea super humeros hominum ipsi autem digito suo nolunt ea movere. **S**i enim ille qui unum mandatum minimum soluens docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum qui multa et maiora negligens docere presumpserit consequens profecto est

ut non iam minimus in regno celorum sed in gehenne supplicio maximus habeatur. **E**t ideo cavendum tibi est ne illorum ad docendum inciteris exemplis qui peritiam disputandi ac sermonis affluentiam consecuti quia possunt ea que voluerint ornate copioseque differere scientiam spiritalem possidere creditur ab his qui vim eius et qualitatem discernere non noverunt. **A**liud namque est facilitatem oris et nitorem habere sermonis et aliud venas ac medullas celestium intrare dictorum ac profunda et abscondita sacramenta purissimo cordis oculo contemplari quod nullatenus humana doctrina nec eruditio secularis sed sola puritas mentis per illuminationem sancti spiritus obtinebit.

De apprehendenda vere scientie disciplina. Cap. x.

Estinandum igitur tibi est si ad veram scripturarum vis scientiam pervenire ut humilitatem cordis immobilem primitus consequaris que te non ad illam que inflat sed ad eam que illuminat scientiam charitatis consummatione perducatur. **I**mpossibile namque est immundam mentem donum scientie spiritualis adipisci. **E**t idcirco omni cautione devota ne tibi per studium lectionis non scientie lumen nec illa perpetua que per illuminationem doctrine promittitur gloria sed instrumenta perditionis arrogantis vanitate nascantur. **D**einde tibi est omnimodis evitandum ut expulsa omni sollicitudine et cogitatione terrena assiduam te ac potius in gem sacre prebeas lectioni donec continua meditatio imbuat mentem tuam et quasi in similitudinem sui formet archam quodammodo ex ea faciens testamenti habentem in se scilicet duas tabulas lapideas id est duplici instrumenti perpetua firmitate ut non quod aureas sed est memoriam puram atque sinceram que recondita in semanna

Collatio XIII Abbatis Nesterotis

perpetua tena citate conseruet. spiritualium
lecturam et angelici illius panis per
ennem celestemque dulcedinem. necnon etiam
virgam aaron. id est summi verique ponti
ficis nostri iesu christi salutare. ex illius
immortalis memorie semper viriditate
frondescentis. **H**ec namque est virga que
postea quod a radice yesse succisa est. viuaque
mortificata renouescit. **H**ec autem omnia
duobus cherubin. id est. hystorice et spi
ritualis scientie plenitudine protegentur.
Cherubin enim interpretatur scientie mul
titudine. que propiciatorium dei. id est pla
ciditatem pectoris tui in giter protegent.
et a cunctis spiritualium nequitiarum in
curfibus obumbrabunt. **E**t ita mens tua
non solum in archam diuini testamenti
verum etiam in regnum sacerdotale pro
uecta. per indissolubilem puritatis affe
ctus. quodammodo absorpta spiritualibus
disciplinis. illud implebit pontificale ma
datum. quod a legislatore ita precipitur.
Et de sanctis non egredietur. ne polluat
sanctuarium dei. id est cor suum. in quo
giter habitaturum se dominus re promittit
dicens. **I**nhabitato in eis. et inter illos
ambulabo. **Q**uamobrem diligenter memo
rie commendanda est. et incessabiliter recen
senda sacrarum series scripturarum. **H**ec
etenim meditationis iugitas duplicem
nobis conferet fructum. **P**rimum quod dum in
legendis ac parandis lectionibus occu
patur mentis intentio. necesse est ut nul
lis noxiarum cogitationum laqueis capti
uetur. deinde quod ea que creberrima repe
titione percurfa. dum memorie tradere
laboramus. intelligere id temporis obliga
ta mente non quimus. postea ab omnium ac
tuum ac visionum illecebris absoluti. pro
cipueque nocturna meditatione taciti re
uolutes. clarius intuemur. ita ut oculi
tissimorum sensuum quos ne tenui quidem
vigilantes opinione perceperimus. qui
escendentibus nobis. et vel soporis stupore
demersis. intelligentia reuelentur.

De multiplici intellectu diuina

rum scripturarum.

Cap. xi.

Rescente autem per hoc studium
innouatione mentis nostre. etiam
scripturarum facies incipiet in
nouari. et sacratoris intelligentie pulchri
tudo quodammodo cum proficiente pro
ficiet. **P**ro capacitate enim humanorum
sensuum. earumque species coaptat.
et vel terrena carnalibus. vel diuina spi
ritualibus apparebit. ita ut hi quibus an
tea videbatur crassis quibusdam nebu
lis inuoluta. nec subtilitatem eius de
prehendere. nec fulgorem valeant sustinere.
Sed ut hoc ipsum quod astruere nitimur
aliquo clarius pandatur exemplo.
vnum legis testimonium protulisse suf
ficiat. per quod etiam omnia precepta ce
lestia secundum mensuram status nostri ad om
ne hominum genus probemus extendi.
Scriptum est in lege. **N**on fornicaberis. **H**oc
ab homine carnalium adhuc obscenita
tum passionibus obligato secundum sim
plicem literarum sonum salubriter custodi
tur. **A**beo autem qui iam ab hac actio
ne ludentia et impuro discessit affectu.
necesse est id ipsum spiritualiter obserua
ri. ut scilicet non solum a cerimonis ido
lorum. sed etiam ab omni superstitione
gentilium et auguriorum. omniumque si
gnorum et dierum ac temporum obser
uatione discedat. vel certe ne quorundam
verborum aut nominum coniecturis. que
sinceritatem fidei nostre polluant impli
cetur. **H**ac enim fornicatione etiam hieru
salem dicitur consummata. que fornicata
est in omni colle sublimi. et sub omni li
gno frondoso. **E**t quam dominus iterum in
crepans per prophetam. **S**tent inquit
et saluet te augures celi qui contemplantur
sidera. et supputabant menses. ut ex
eis annuntiarent ventura tibi. **D**e qua
fornicatione et alibi arguens eos domi
nus ait. **S**piritus fornicationis recepit eos.
et fornicati sunt a deo suo. **Q**uisque vero

De spiritali scientia

a gemina hac fornicatiōe discesserit habebit tertiam quā deuitet. quē in legē et iudaismi superstitionibz cōtinetur. De quibz apłus. Dies in q̄t obfuitis 7 mēses 7 tpa 7 annos. Et iter. Re tetigeris neqz gustauer. neqz p̄trectaueris. Que de superstitionibz legis dicta essenō dubiū ē in q̄s si q̄s iciderit p̄culdubio mechat? a christo. ab apło n̄ meret audire. Despōdi. n̄. vos vni viro x̄ginē castā exhibere christo. s̄ illud ad eum qd̄ seq̄tur voce eiusdē apostoli dirigit. Timeo at̄ ne sicut h̄p̄es seduxit enā astutia sua. ita corūpan̄t sensus vestri a simplicitate q̄ est in christo iesu. Q̄ si immūdiā hui? q̄z fornicationis effugerit habebit quartā q̄ heretici dogmatis adulterio perperat. De qua idē bt̄us apłus. Ego in q̄t scio. quia post discessionē meā intrabūt lupi graues in vos. nō parcentes gregi. et ex vobis ip̄is surgēt viri loquētes peruersa. vt abducant discipulos post se. Hanc etiā qui potuerit declinare cauet at̄ ne s̄tiliore peccato ī fornicationis vitii collabatur. q̄ sc̄z in cogitationū peruagatione consistit. qz om̄is cogitatio nō solū turpl̄ s̄ etiā ociosa. et a deo q̄ntulū. cūqz discedens a perfecto viro immunissima fornicatio deputatur.

Interrogatio quō possit ad obliuionē seculariū carminū perueniri.

Cap. xij.

Dermanus. Ad h̄ ego occulata p̄mū cōpunctiōe permotus ac deinde grauer in gemiscēs. hec in quā om̄ia q̄ copiosissime digessisti maiora mihi intulerūt desperatiōis angmēta quā hactenus sustinebā. Quippe cui p̄ter illas generales aīe captiuitates. q̄bus nō dubito infirmos quosqz pulsari extrinsecus. sp̄ale impedimentū salutis accedit. per illā quā tenuiter videor attingisse noticiā literaz. in qua me ita vel instantia pedagogi. vel cōtinue lectiōnis maceravit intētiō. vt nūc mēs mea poetiq̄ velut illis infecta carminibz. illas fabularū nugas historiaqz belloz qui

bus a parvulo primis studiōz imbutus est rudimētis oratiōis etiā tpe meditet. psallentiqz vel p̄ peccatorū indulgentia supplicanti. aut impudens poematū memoria suggeratur. aut quasi bellantium heroū atē oculos imago verset. taliūqz me fantasmatū imaginatio sp̄ illudens ita mentē meā ad sup̄mos intuitū asp̄rare nō patitur. vt quotidianis fletibus nō possit expelli.

Responsio quo pacto memoriā eorum possimus abluere.

Cap. xij.

Desteros. De hac ip̄a re vnde tibi purgatiōis maxima nascitur desperatio. citū satis atqz efficax remediū poterit oboriri. si eandē diligentia atqz instantia q̄ te in illis secularibz studijs habuisse dixisti. ad spiritaliū scripturarū volueris lectionē meditationēqz transferre. Necessē est enī mētē tuā tamdiu illis carminibus occupari. q̄ diu sibi aliqua q̄ intra semetipsam recolat simili studio 7 assiduitate conq̄rat. ac p̄ illis infructuosis atqz terrenis. spiritalia atqz dina pturiat. Que cū p̄funde alteqz conceperit. atqz in illis fuerit enutrita. vel expelli potes sensū poterit vel penitus aboleri. Macare enī cunctis cogitationibz hūana mēs nō potest. et ideo q̄ diu sp̄alibz studijs non fuerit occupata. necesse est eā illis q̄ pridē didicit implicari. Q̄ diu enī non habuerit q̄ recurrat. 7 indefessos exerceat motus. necesse est vt ad illa quibz ab infantia imbuta est collabatur. ea qz semp̄ renouat. q̄ longo vsu ac meditatiōe p̄cepit. At igitur s̄ in te scia spiritalis perpetua soliditate roboret. nec ea iam tēporarie perfruaris. sicut illi qui eā nō suo studio. s̄ aliena relatione p̄tingunt. et velut aerio vt ita dixerim odore percipiūt. sed vt sensibus tuis inuiserata quodāmodo 7 per spectra atqz palpata cōdatur. illud om̄i obfuitantia custodire te cōuenit. vt etiā si ea q̄ optime nosti. forte audieris in colatione. p̄ferri. nō ex hoc qd̄ tibi iam no-

Collatio XIII Abbatis Resterotis

ta sunt aspernanter fastidioseque suscipi-
as. Sea cordi tuo illa auaritate comen-
des. qua debent desiderabilia salutis
ba. vel aures nostris indefinenter infun-
di. vel de nostro ore ingiter proferri. **Q**
uis enim adhibeat sanctarum rerum crebra
narratio. nunquam tamen a se sitim vere scien-
tie sustinere. satietas generabit horrore.
sed ea quotidie velut noua ac desidera-
ta suscipiens. quanto frequentius hause-
rit. tanto auaridius vel audiet vel loquetur.
et confirmationem potius percepte scien-
tie ex eorum repetitione quam vllum ex frequen-
ti capiet collatione fastidium. Euidens
namque est tepide ac superbe mentis indi-
cium. si verborum salutarium medicina.
quibus studio nimie assiduitatis ingestam
fastidiose negligenterque suscipiat. Anima
enim que in satietate est fami illudit. ante
aut egenti etiam amara dulcia videntur.
Si itaque hec diligenter excepta. et in re-
cessu mentis condita atque indicta fuerit
taciturnitate signata. postea ut vina quod-
dam suauis olea et letificata cor hominis. cum
sensum caritatis et patientie fuerit vetustate
decocta. cum magna sui fragrantia de va-
se tui pectoris proferentur. et tanquam pen-
nis fons de experientie venis et irriguis
virtutum meatibus redundabunt. fluen-
taque continua velut de quadam abyssu
tui cordis effundent. Eueniet namque in-
te illud quod in proverbijs ad illum dicitur.
qui hec opere presumant. **B**ibe aquas de
tuis vasis et de puteorum tuorum fonte. su-
perfluant tibi aque de tuo fonte. in tu-
as autem plateas pertrahant aque tue. ac-
cipiam ysaias prophetam. eris quasi ortus
irriguus. et sicut fons aquarum cui non
deficient aque. et edificabuntur in te de-
serta a seculis. fundamenta generacionis
et generacionis suscitabis. et vocaberis edi-
ficator sepium. auertens semitas iniqui-
tatum. **I**lla etiam tibi beatitudo proue-
niet. quam idem propheta permittit. **E**t non
faciet dominus auolare a te ultra doctorem
tuum. et erunt oculi tui videntes precepto-
rem tuum. et aures tue audient verbum possi-

tergum mouentis. **H**ec via ambulate in
ea. neque ad dexteram neque ad sinistram.
Atque ita fiet ut non solum omnis directio
ac meditatio cordis tui. verum etiam cum
eueagationes atque discursus cogitatio-
num tuarum. sint tibi diuine legis sanc-
ta et incessabilis ruminatio.

Quoniam anima neque tradere
neque percipere possit scientiam
spiritalem. **C**ap. xiiii.

Non possibile est autem hec sicut pra-
fati sumus in expertis. quaequam
vel agnoscere vel docere. **N**am
qui ne ad percipiendum quidem capax
est. quomodo erit idoneus ad tradendum.
De quibus tamen etiam si aliquid doce-
re presumpserit. inefficax proculdubio et
inutilis. usque ad aures tantummodo au-
dientium eius sermo perueniet. cor autem
eorum penetrare non poterit. inertia ope-
rum. et infructuositate suae proditus va-
nitatis. quia non de thesauro bone promi-
tur conscientie. sed de inani iactantiae pre-
sumptione. **I**mpossibile namque est in un-
dam aiam quantalibet desudauerit le-
ctionis instantia. adipisci scientiam spi-
ritalem. **N**emo enim in vas fetidum atque
putridum siue corruptum. vngentum ali-
quod nobile aut mel optimum. aut precio-
si quicquam liquoris infundit. **F**acilius enim
quibus odoratissimum miribus semel horre-
dis imbuta fetoribus testa contaminat-
que. ut aliquid ex eo suauitatis aut gratie
ipsa concipiat. quia multo citius munda
corrumpuntur quam corrupta mundantur.
Ita igitur et vas pectoris nostri nisi prius fuerit
ab omni fetidissima viciorum contagio-
ne purgatum. non merebitur suscipere il-
lud benedictionis vngentum. de quo dixit
per prophetam. **S**icut vngentum in capi-
te quod descendit in barbam aaron. quod
descendit in ornam vestimenti eius. nec il-
lam scientiam spiritalem et eloquia scri-
pturarum. quae dulciora sunt super mel et
fauum impolluta seruabit. **Q**uae enim parti-
cipatio iusticie cum iniquitate. **A**ut que
societas luci cum tenebris. **Q**uae autem puritas

De spiritali scientia

christi ad bestial.

Obiectio de eo quod multi imūdi scientiam habeant et sancti nō habeat. *Cap. xv.*

Sermanus. Diffinitio ista nequaquā videtur nobis veritate fulciri. aut probabili ratione subnixā. Cum enim omnes qui fidem christi aut nequaquā suscipiunt. aut ipia dogmata pravitate corrumpunt. immūdi cordis esse manifestum sit. quō multi in deorum atque hereticorum. vel etiam catholicorum qui diversis vicij inuoluntur. perfectam scripturarum scientiam consecuti. de spiritali doctrine magnitudie glorientur. et contra sanctorum viroz innumera multitudo. quozū cor ab omni peccatorum contagione purgatum est. simplicis fidei pietate contenta. profundioris scientie ignorat archana. Quomodo ergo stabit ista sententia. quod scientiam spiritalem soli cordis tribuit puritati.

Responsio quod mali scientiam veram habere nō possunt. *Cap. xvi.*

Asteros. Haud recte virtutem diffinitionis explorat. qui nō omnia diligenter plate sententie verba ppedit. **P**rediximus namque huiusmodi homines disputandi tantū habere peritiam et elocutionis ornatu. ceterum scripturarum venas et archana spiritalium sensuum intrare nō posse. **E**tenim vera scientia nō nisi a veris dei cultoribus possidetur. quā is utique non habet cui dicitur. **A**udi popule stulte quod non habes cor. qui habetis oculos et non videtis. et aures et non auditis. **E**t iterū. **Q**uod tu scientiam repulisti. et ego repellam. tene mihi sacerdotio fungaris. **C**um enim in christo omnes thezauri sapientie et scientie absconditi esse dicantur. quomodo is qui christum inuenire contempsit. aut inuentū sacrilego ore blasphemavit. aut certe catholicam fidem immūdis operibus polluit. veram scientiam assecutus esse credendus est. **S**piritus enim dei effu-

giet fictum. nec habitabit in corpore subdito peccatis. **N**ō ergo alias ad scientiam spiritalem nisi hoc ordine pervenit. quem unus prophetarum eleganter expressit d. **S**eminate vobis ad iustitiam. metite spes vite. illuminate vobis lumē sciē. **P**rimū igitur seminandum nobis est ad iustitiam. **E**st ut actualement perfectionem operibus iusti spes propagem. deinde metenda est nobis vite. id est virtutum spiritalium fructus. expulsiōne viciorum carnalium congregandi. et ita illuminare nobis lumē scientie poterimus. **Q**uem ordinem etiam psalmigraphus tenere debere decernit dicens. **B**eati immaculati in via qui ambulāt in lege domini. beati qui scrutantur testimonia eius. **N**on enim prius dixit. beati qui scrutantur testimonia eius. et postea intulit. beati immaculati in via. **S**piritus inquit. beati immaculati in via. per hoc evidenter ostendens neminem recte posse ad perscrutanda dei testimonia pervenire. nisi prius per actualement conversionem in via christi immaculatus ceciderit. **H**i ergo quos dixistis nō istā quā imūdi hēre non possunt sed pseudonimon habent. est falsi nominis scientiam possident. de qua beatus **A**pulus o inquit thymotee depositum custodi. devitans profanas vocū novitates. et oppositiones falsi nominis sciē. quod in greco dicitur. τασάν τησε ιστες ψευλονιμι γνωσευς. **D**e istis ergo qui imaginem quādam scientie vident. acquirere. vel de his qui cū sacroz voluminū lectioni ac memorie scripturarum diligenter insistant. carnalia tamē vicia nō relinquunt. in proverbijs eleganter exprimitur. **S**icut in auribus aurea in naribus suis. ita mulieris male morate species. **Q**uid enim prodest quempiam ornamentū eloquiorum celestium et illam preciosissimā scripturarū specie consequi. si eam lutulentis operibus vel sensibus inherendo quasi immūdiissimā terrā subigendo confringat. aut cenosis libidinis suarū polluat volutabris. **F**iet enim ut id quod recte utentibus decori esse consuevit

117

118

119

113

Collatio XIII Abbatis Resterotis

nō soluz istos ornare nō possit. verū etiā maioris ceni collūmide fordescat. Ex ore ei peccatoris nō ē pulcra landatio. Cui dicitur per pphetam. Quare tu enarras in iustitias meas. et assumis testamentum meū per os tuū. De huiusmodi animabus. que nequaquā stabiliter timorem domini possidentes. de quo dicitur. timor domini disciplina et sapia est. scripturarum acquirere sensum. de ingi earum meditatione conantur. satis p̄p̄ie i proverbijs memoratur. **At** quid fuerit diuinitie insipienti. Possidere enī sapientiam ex cois nō poterit. Intātū v̄ro ab illa eruditione seculari q̄ carnaliū vicioum sorde polluitur. vera hec et spiritalis sciētia sb̄mouetur. vt eā in nonnullis elinguibz ac penē illiteratis sciamus nō nunquā miserabiliter v̄guisse. **Qd** in aplis multisqz etiam sanctis viris euidentissime cōprobatur. quoniam non inani foliorum dilatabantur luxuria. sed veris spiritalis sciētie fructibus curuabant. De quibus et in actibus apostolorū scriptū est. **Ad**ventes autē petri constantiā et iobannis. et cōp̄erto qd homines essent sine literis et ideote admirabāt. Et idcirco si tibi curę est ad eius immarcescibilem flagrantiaz peruenire. cunctis primū conatibz elabora. vt a domino puritatē castitatis obtineas. Nullus enī in quo adhuc carnalium passionū et maxime fornicationis dominatur affectus. spiritalē poterit sciētiam possidere. **In** corde enī bono requiescet sapientia. et qui timet deum inueniet et sciētiam cum iustitia. **Hoc** autem q̄ prediximus ordine ad spiritalē sciētiam perueniri. etiam beatus Apostolus docet. Nam cum vniuersarum virtutum suarum non solum catalogum texere. verū etiā ordinem earum vellet exponere. vt que quam sequeretur. vel que quam parturiret exprimeret. post aliā quāta intulit dicens. **In** vigilijs. in ieiunijs. in castitate. in sciētia. in longanimitate. in suauitate. in spiritu sancto. in charitate nō ficta. **In** qua cōiugatione vir-

tutum euidentissime nos voluit erūdire de vigilijs atqz ieiunijs ad castitatem. de castitate ad sciētiam. de sciētia ad longanimitatem. de longanimitate ad suauitatem. de suauitate ad spiritū sanctū. de spiritu sancto ad charitatis non ficte premia peruenire. **Cum** igitur hac disciplina atqz hoc ordine tu quoqz peruenieris ad sciētiam spiritalē. habebis procul dubio sicut diximus. nec sterilem. nec inertem. sed viuā et fructuosam qz doctrinā. semēqz salutariū verbi. qd cū a te fuerit audientū cordibz cōmendatū. subsequens spiritu sancti imber largissimus fecundabit. ac fm id quod pollicitus est ppheta. dabitur pluuia semini tuo. vbi cūqz seminaueris in terra. et panis frugum terre tue erit vberimus et pinguis.

Quibus rō perfectionis debe ataperiri. **Cap. xvij.**

Que etiam ne hec que tam lectione q̄ experientie sudore didiceris. cū teetas maturior p̄uenerit ad docendum. vanę glorię seductore amore. immūdis hominibus passim ingeras. illud qd sapiēntissimus salomon interdixit incurras. **Noli** applicare ipiū ad pascua iusti. neqz seducaris saturitate ventris. **Non** enī expediunt stulto deliciae. nec opus est sapientia vbi deest sensus. **Mais** enī dicitur insipientia. q̄a seruus durus nō emēdabitur verb. **Si** cū et intellexerit nō obediet. **Auribz** imprudentis noli quicquid dicere. ne forte irrideat sapientes sermones tuos. **Et** ne dede riq̄ sanctū canibus. neqz miseriq̄ margaritas vestras ante porcos. ne forte cōculcent eas pedibz suis. et pueri dirūpant vos. **Op̄tet** itaqz vt huiusmodi hominibus spiritaliū sensū p̄tegēs sacramta efficaciter eanas. **In** corde meo abscondi eloquia tua. vt nō peccem tibi. **Sz** dicas forsitan. **Et** quibz diuinarū scripturarū dispēlanda sunt sacramta. **Docet** te sapiētissim⁹ salomon. **Date** in q̄t ebrietatem bis qui in tristitia sunt. et vinum bibere bis qui in doloribus sunt. vt ob-

Capitula

liuiscantur paupertatis et dolor suorum
non meminerint amplius id est his qui
pro penitudine actuum pristinoque merore
atque tristitia deprimuntur. spiritualis sci-
entia iocunditate velut vinum quod letificat
cor hominis affluenter infundite eosque sa-
lutaris ubi crapula refouete ne forte in-
gitate merore ac letali desperatione de-
mersi abundantiore absorbeantur tristi-
tia qui eiusmodi sunt. De illis vero qui
in tepore ac negligentia constituti nullo
cordis sui dolore mordentur ita dicitur.

Nam qui suavis et sine dolore est in ege-
state erit. Quanta potes igitur cautiore de-
uita ut ne vane glorie amore detentus
illius quem propheta collaudat princeps
esse non possis qui pecuniam suam non de-
dit ad usuram. Omnis enim qui eloquia
dei de quibus dicitur eloquia domini
eloquia casta argentum igne examina-
tum probatumque terre purgatum septuplum
humane laudis amore dispensat pecu-
niam suam rogat ad usuram non solum nullam
pro hoc laudem sed etiam supplicia meretur.
Ob hoc enim pecuniam domini maluit pro-
fligare ut ex ea temporalem consequere-
tur ipse mercedem non ut dominus sicut scri-
ptum est veniens reciperet quod suum est
cum usura.

Quibus de causis spiritualis do- ctrina infructuosa sit. Cap. xviii

Dabatur autem ex causis ineffi-
cacem spiritualium rerum constat
esse doctrinam. Nam aut ille qui
docet in experta commendans vano verbo
rum sono instruere nititur auditorem aut
certe nequam ac vicis refertus auditor sa-
lutares spiritualis viri sanctamque doctri-
nam obturato corde non recipit. De qui-
bus dicitur per prophetam. Excecati sunt
enim cor populi huius et auribus grauius
audierunt et oculos suos concluserunt
neque videant oculis suis et auribus suis
audiant et corde intelligant et conuertantur
et sanent illos.

Non plerumque etiam indigni gratiam sa-

Intiferi simonis accipiat. Ca. xix

Nonnumquam tamen dispensatoris
nostri dei qui omnes homines
vult saluos fieri et ad agnitio-
nem veritatis venire munifica liberalitate
conceditur ut is qui indignum se predi-
cationi euangelice reprehensibili conuer-
satione prebuit pro salute multorum spi-
ritualis doctrine gratiam consequatur. Qui-
bus autem modis etiam carismata cura-
tionum ad expellendos demones a domino
concedantur consequens est ut simili dis-
putatione pandamus quibus consurgentes
ad refectionem in vesperam referemus quia
efficacius semper corde concipitur quic-
quid sensum et absque nimio labore corpo-
ris intimatur.

Explicit collatio prima abbatum neheronis de spirituali scientia. In- cipiunt capitula secunde collationis eiusdem abbatum de carismati- bus diuinis. Cap. i.

- I**spuatio abbatum neheronis de
tripartita carismatum ratione
ij In quo quis sanctos viros debeat
admirari.
iii De suscitato mortuo ab Abbate
machario.
iiii De miraculo quod abbas abra-
ham in mulieris fecit vberibus.
v De claudi cuiusdam curatione
quam idem est operatus.
vi De merito vniuscuiusque non ex
signis debeat estimari.
vii De carismatum virtus non in mi-
rabilibus sed in humilitate con-
sistat.
viii De mirabili sit de semetipso vicia
quibus de altero demones extruxisse.
ix Quantum precellat vite probitas
opera signorum.
x Reuelatio de perfecte castitatis ex-
perimento.

Explicit capitula.